

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบต่อครูโดยตรงในด้านบทบาท หน้าที่ และภาระงานที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ โดยหน้าที่หลักของครูคือการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งคุณภาพคนขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพของการศึกษาก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นหลัก การพัฒนาครูให้มีคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาคน ไปสู่การศึกษาที่ดี ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองของครูและการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่และภาระงานของครูในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับครูในยุคไร้พรมแดนซึ่งเป็นสังคมโลกที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ครู บุคลากรทางการศึกษา องค์กรทางการศึกษา ต้องปรับตัวให้เป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ ประสบการณ์และก้าวหน้าทันสถานการณ์โลก เป็นผู้มองกว้าง คิดไกลใฝ่รู้ จัดระบบการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้น ครูต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ โดยเฉพาะบทบาทในด้านการจัดการความรู้ การออกแบบความรู้ การพัฒนาสังคม การพัฒนา ประเทศชาติ และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคคลในชาติ พร้อมทั้งจะตรงตนอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความรู้ มีคุณธรรม และมีความสุข

บทบาทของครู

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนตามหน้าที่ของโรงเรียนเนื่องจากครูเป็นผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา ติดต่อกับสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้ปกครองโดยตรง บทบาท หน้าที่และภาระงานของครู จึงเป็นปัจจัยสำคัญจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนและเกิดการ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทิศทางที่พึงประสงค์

1.ความหมายของบทบาทครู

กู๊ด (Good,1973:502) ให้ความหมายของบทบาทไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1)เป็นลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลภายในกลุ่มที่กำหนด
- (2) เป็นแบบกระสวนพฤติกรรมของหน้าที่ที่คาดหวังหรือหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำให้บรรลุผลสำเร็จ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่สังคมกำหนด

ยนต์ ชุ่มจิต (2552: 74) ได้อธิบายความหมายของ “บทบาท”ว่า หมายถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล โดยขยายความว่า ใครมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างไร ก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนที่ได้มา

ราชบัณฑิตยสถาน (2556:648) ได้ให้ความหมาย “บทบาท”ว่า หมายถึง การกระทำตาม บทบาท การกระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

ดังนั้น บทบาท คือ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของบุคคล หมายความว่า บุคคลใดมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างใด ก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือ ตำแหน่งของตนที่ได้มา ไม่ว่าจะได้มาโดยกำเนิด โดยการกระทำ หรือโดยการแต่งตั้งให้เป็นไป ตามที่สังคมคาดหวังและบทบาทของครู หมายถึง ภาระและหน้าที่ตามสถานภาพของครู ที่ต้อง รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อศิษย์ ต่อสถาบันวิชาชีพ ต่อสังคมทุกระดับ

2.บทบาทของครูตามหลักวิชาการ

บทบาทของครูมีหลายสถานภาพ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ครูผู้สอน ผู้ส่งเสริม ผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้จัดการ ผู้ออกแบบ และผู้พัฒนา แต่ละบทบาทล้วนมีส่วนช่วยในการ ขับเคลื่อนให้งาน กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ โดยประสานงานร่วมกับ ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน บทบาทครูจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติแบบองค์รวม มีนักวิชาการได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทครูไว้หลายท่านดังนี้

แอสวิงเอิร์สท์ และเลวิน (R.J.Havinghuerst,1960 &D.U.Levine,1971:1) ได้กล่าวถึง บทบาทครูไว้ 2 ด้านคือ บทบาทของครูในชุมชน และบทบาทของครูในโรงเรียน มีสาระดังนี้

- 1) บทบาทของครูในชุมชน ได้แก่
 - 1.1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนักปฏิรูปสังคม
 - 1.2) ผู้ริเริ่มบุกเบิกความคิด
 - 1.3) ผู้ดูแลรักษาวัฒนธรรม
 - 1.4) ผู้ดูแลการยกย่อง
 - 1.5) ผู้ให้บริการสาธารณะ
- 2) บทบาทของครูในโรงเรียน ได้แก่
 - 2.1) ผู้อบรมเลี้ยงดูหรือสร้างสังคมประกิต (Socialization Agent)
 - 2.2) ผู้เป็นตัวกลางหรือผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้
 - 2.3) ผู้รักษาวินัย
 - 2.4) ผู้เปรียบเสมือนพ่อแม่
 - 2.5) ผู้ตัดสินหรือรักษากติกา
 - 2.6) ผู้เป็นที่พึ่งของเด็ก

จอห์นสัน (E. A.Johnson) ได้เสนอบทบาทของครูไว้ 7 ประการ คือ

- 1) ผู้นำของเด็ก
- 2) ที่ปรึกษาของเด็ก
- 3) ผู้ชำนาญในการสอน

- 4) มิตรของเด็ก
 - 5) ผู้กำหนดจุดประสงค์
 - 6) ผู้วัดผลและประเมินผล
 - 7) ผู้กระตุ้นเด็กให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคม
- บาร์และคณะ Barr A.S.& Others) ได้พิจารณาในการวัดผลและพยากรณ์

ประสิทธิผลของครูผ่านบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน คือ

- 1) ครูในฐานะผู้อำนวยการสอน
- 2) ครูในฐานะเพื่อนและผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
- 3) ครูในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในชุมชนโรงเรียน
- 4) ครูในฐานะสมาชิกของสมาคมวิชาชีพ

สรุปว่า บทบาทของครูตามหลักวิชาการในทรรศนะของบุคคลต่าง ๆ พบว่า ครูมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1) บทบาทด้านการศึกษา

การพัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรมและวิชาการ การจัดการความรู้และออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) บทบาทด้านสังคมและชุมชน

ครูต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตตามครรลองประชาธิปไตย การเป็นผู้นำในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน สืบทอดและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ โดยการช่วยทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงควบคู่กับสถาบันชาติและพระมหากษัตริย์ มีความเลื่อมใสและศรัทธาในศาสนาที่นับถือ ปฏิบัติตามหลักธรรมและปฏิบัติ ศาสนกิจเป็นประจำ นอกจากนั้น ครูจะต้องช่วยส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมของชาติให้มั่นคง ถ้ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เด็ก ช่วยกันจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและส่งเสริมให้มีการ จัดห้องวัฒนธรรมในโรงเรียน

3) บทบาทด้านเศรษฐกิจ

ครูเป็นผู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติตามวิถีพอเพียง โดยการ ให้ความรู้แก่นักเรียน และเน้น ทักษะในการทำงานต่าง ๆ เพื่อ นักเรียน จะได้ มีความรู้พื้นฐาน และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ครูควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว ปลูกผัก และดอกไม้ ส่งเสริมให้เด็กรู้จักออมทรัพย์

4) บทบาทด้านการเมืองการปกครอง

ครูต้องปลูกฝังการรักชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่คนในชาติโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกับนักเรียนและผู้ปกครอง ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและระบบ

การเมืองการปกครองของประเทศ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเมืองการปกครองให้มีความมั่นคง โดยการให้ความรู้ในเรื่องระบบการปกครองของประเทศ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย แก่เด็กและคนในชุมชน สนับสนุนและฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักรูปแบบการปกครองประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งสภานักเรียน การเลือกหัวหน้าชั้น เป็นต้น

3.บทบาทของครูตาม TEACHERS MODEL

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557 : 1) กล่าวถึงบทบาทของครูจากคำว่า “TEACHERS” จำแนกบทบาทไว้ดังนี้

T-Teaching (การสอน) หมายถึง บทบาทในการทำหน้าที่สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่มีความรู้ในวิชาทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคน ทุกระดับชั้นที่สอน ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรตระหนักในเรื่องการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่า หัวใจความเป็นครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่มีความรู้ในวิทยาการทั้งปวง

E-Ethics (จริยธรรม) หมายถึง การที่ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริม จริยธรรมให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครู นอกจากครูอาจารย์จะต้องอบรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมแล้ว ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงามเหมาะสมด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

A - Academic (วิชาการ) หมายถึง การที่ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในทางวิชาการ ทั้งของตนเองและของลูกศิษย์ ดังนั้น ครู อาจารย์ทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่ทำเช่นนั้นก็จะเป็นคนที่ล้าสมัย ไม่ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายในปัจจุบันนี้

C - Cultural Heritage (การสืบทอดวัฒนธรรม) หมายถึง ครู อาจารย์ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในการสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งครูอาจทำได้ 2 ทาง คือ

1) การปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติ เช่น แต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่หรือการแสดงความเคารพและกิริยามารยาทแบบไทย ๆ หรือการจัดงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช

2) การอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ เข้าใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ไทยที่ดี

H - Human Relationship (มนุษยสัมพันธ์) หมายถึง ครูอาจารย์ต้องทำตัวให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมการมีมนุษยสัมพันธ์ของครู สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1) มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนครูควรสอนให้ลูกศิษย์มีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ มีความประพฤติที่ดี เป็นที่ปรึกษาของลูกศิษย์ พยายามหาทางช่วยเหลือถ้าลูกศิษย์ที่มีปัญหา

2) มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูครูทุกคนควรมีความสามัคคีกัน ถ้าสถานศึกษาใดมีครู อาจารย์ที่สมานสามัคคีกัน การพัฒนาโรงเรียนและวิชาการก็จะเจริญก้าวหน้าไปรวดเร็ว

3) มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองและชุมชนผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน

E-Evaluation (การประเมินผล) หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนหน้าที่และความรับผิดชอบในคนนี่ถือว่ามีสำคัญประการหนึ่ง เพราะการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของลูกศิษย์ หากครูสอนแล้วไม่มีการวัดผล ครูก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าลูกศิษย์ของตนเองจะมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สำหรับการประเมินผลของนักเรียน สามารถทำได้หลายแบบ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบการศึกษาเป็นรายบุคคล การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ การบันทึกย่อและระเบียบวาระ และอื่น ๆ

R-Research (การวิจัย) หมายถึง การที่ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหาและการศึกษาหาความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้โดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้

S-Service (การบริการ) หมายถึง การให้บริการแก่ศิษย์ ผู้ปกครองและชุมชน เช่น การให้บริการความรู้แก่คนในท้องถิ่น ทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาหารือ และการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

4. บทบาทของครูตามแนวคิดปรัชญาลัทธิ

กลุ่มลัทธิปรัชญาต่าง ๆ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของครูไว้ดังนี้

4.1 ฝ่ายจิตนิยม ถือว่า "ครูคือแม่พิมพ์" (Paradigmatic Self) ยกให้ครูมีอาวุโส และวุฒิภาวะสูงกว่านักเรียน ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านความรู้และความประพฤติ ต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้สัญลักษณ์ได้ดี มีประสิทธิภาพ

4.2 ฝ่ายสังคมนิยม หรือวัตถุนิยม ถือว่า "ครูคือผู้สาธิต" (Demonstrator) บทบาทของครูคือเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง

4.3 ฝ่ายประสบการณ์นิยม ถือว่า "ครูเป็นเสมือนผู้อำนวยการโครงการวิจัย" กำหนดให้ครูเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนของเด็ก ครูมิใช่ตัวกลางหรือมิใช่ผู้นำสารแต่อยู่ในฐานะผู้ดูแลให้แต่ละคนดำเนินไปสู่ เป้าหมายเป็นสำคัญ

4.4 ฝ่ายอัตถิภาวนิยม ถือว่า "ครูคือผู้คอยกระตุ้นหรือช่วย" คือเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้เรียนรู้ค้นพบความจริงด้วยตนเอง

4.5 ฝ่ายโทมนิยมใหม่ ถือว่า "ครูคือผู้รักษาวินัยทางความคิด" (Mental Disciplinarian) กำหนดให้ครูเป็นนายทางปัญญา หรือผู้อำนวยการฝึกฝนทางปัญญา และความคิดเป็นพิธีการทางปัญญา หรือผู้พัฒนาอำนาจทางความคิด ในการนี้ ครูต้องเป็นผู้มีความสามารถในการให้เหตุผล มีเจตจำนงอันแน่วแน่และมีความจำดี

บทบาทครูไทยในอดีต

ชิรวัดณ์ นิจนตร (2542 : 42) กล่าวว่า ผู้เป็นครู ได้รับการยกย่องและนับถือจากสังคมมากและเป็นผู้ถ่ายทอดบรมจริยาและสร้างสรรค์องค์ความรู้ในอาชีพที่ตนสอนให้ศิษย์ จึงถือว่ามีภาระหนักกว่าคนอื่น ๆ ระบบการศึกษาไทยในอดีตทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บทบาทของครูในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันในรายละเอียดตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม

ธีรศักดิ์ อักการบวร (2543 : 23) กล่าวว่า สังคมไทยในอดีต ครูคือบุคคลผู้ที่มีความสามารถ มีความรอบรู้ในวิชาชีพหรือวิทยาการนั้น ๆ จนมีความแกร่งกล้า สามารถยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้วิทยาการให้แก่บุตรหลานที่มาฝากตัวเป็นศิษย์ในตอนนี้จะกล่าวถึงบทบาทของครูไทยในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นดังนี้

1. บทบาทของครูไทยในสมัยสุโขทัย

ครูในสมัยสุโขทัยมีอยู่ 3 ประเภท คือ พระมหากษัตริย์ ราชบัณฑิต และบิดามารดา โดยผู้เป็นบิดามารดาจะทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในงานอาชีพต่าง ๆ ของครอบครัวให้บุตรหลานเช่น วิชาการกลีการรม วิชาช่างฝีมือ วิชาเลี้ยงสัตว์และวิชาการงาน โดยเน้นการสอนให้มีประสบการณ์โดยให้ลงมือปฏิบัติเกิดทักษะ ส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อของแผ่นดินและราชบัณฑิตนักปราชญ์ต่าง ๆ จะเป็นผู้รอบรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม รู้การปกครอง รู้การพระพุทธศาสนา ซึ่งจะถ่ายทอดความรู้โดยการบอกเล่าด้วยวาจา การบรรยาย การยกตัวอย่างนิทานชาดกต่าง ๆ เพื่อสอนคนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม และมีวิชาชีพตามความถนัดของบุคคล

2. บทบาทของครูไทยในสมัยอยุธยา

บุคคลที่ทำหน้าที่ครูในสมัยอยุธยา จะประกอบด้วยพระสงฆ์ พระมหाराชครู ผู้สอนศาสนาคริสต์ และบิดามารดา ซึ่งมีบทบาทต่าง ๆ กัน ได้แก่ พระสงฆ์ ทำหน้าที่เป็นผู้สอนหนังสือให้แก่กุลบุตร เนื่องจากพระสงฆ์คือผู้ที่ทรงความรู้สูงสุดในหมู่ประชาชนของประเทศ การศึกษาของคนไทยในสมัยอยุธยา สำหรับเด็กผู้ชายเมื่ออายุ 8 ขวบ พ่อแม่จะส่งให้ไปอยู่กับพระที่วัดและให้บวชเป็นเณร ขณะบวชจะได้เรียนวิชาอ่าน เขียน เลข เรียนศีลธรรมและศึกษาชาดกในชาติต่างๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นพระอาจารย์ พระมหाराชครู เป็นครูประจำราชสำนักมีความรู้ในเรื่องต่างๆ รวมทั้งในเรื่องโหราศาสตร์ เช่น ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีชื่อเรียกว่า พระโหราธิบดีผู้แต่งจินตตามณี พวกสอนศาสนาคริสต์ ประมาณ พ.ศ. 2405 มีชาวฝรั่งเศสเข้ามาจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ทำให้บทบาทของความเป็นครูเริ่มเปลี่ยนแปลงไป คือ มีลักษณะของทางตะวันตกเข้ามาปนอยู่ด้วย

3. บทบาทของครูไทยสมัยธนบุรี

บทบาทของครูในสมัยกรุงธนบุรีเหมือนกับสมัยอยุธยา ครูส่วนใหญ่จะเป็นพ่อบ้านหรือผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพใดซึ่งจะสอนวิชาชีพนั้น เช่น ศิลปะป้องกันตัว การทำกลีการรม งานช่างฝีมือต่างๆ ส่วนพระภิกษุสงฆ์ยังคงทำหน้าที่สอนศิษย์ที่วัด ความรู้ที่สอนในสมัยนั้นจะเน้นด้านศาสนา ศีลธรรม อ่าน เขียน และคิดเลขอย่างง่าย ๆ ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเองตามความพอใจโดยไม่กำหนดเวลาที่แน่นอน เวลาสอนก็ไม่แน่นอน

4. บทบาทของครูไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

บุคคลที่ทำหน้าที่ครูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ พระสงฆ์ และบิดามารดา มีบทบาท โดยให้การอบรมสั่งสอนเพื่อไปประกอบอาชีพการงานเป็นปราชญ์ที่มีความรู้ทัดเทียมผู้อื่นเป็นผู้สอนให้รู้ธรรมะและจดจำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สอนให้ลูกศิษย์รู้จักจดจำแบบอย่างที่ดีมาปฏิบัติ สอนให้ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ต่างๆ ของแต่ละสาขา สอนให้รู้จักกราบไหว้

ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ สอนให้กราบไหว้ระลึกคุณบิดามารดาที่ได้เลี้ยง
ดูมาตั้งแต่เยาว์วัยและสอนให้กราบไหว้ระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์ที่ได้พำสอน สอนให้รู้จักมีสัมมาคารวะ
ต่อผู้ใหญ่ อ่อนน้อมถ่อมตัว ไม่พูดสอดแทรกเวลาผู้ใหญ่สนทนากันจากการศึกษาบทบาทครูไทยในอดีต
สรุปได้ว่า

- 1) ครูในอดีตบทบาทเป็นผู้บอกเล่าสิ่งที่เป็นความรู้
- 2) ครูในอดีตบทบาทเป็นผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น
- 3) ครูในอดีตมีบทบาทเป็นผู้สอนให้ผู้ฝึกการทำงานอาชีพของบรรพบุรุษ
- 4) ครูในอดีตมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนตามความสนใจและความถนัดรูปแบบการศึกษาตาม
อัธยาศัย
- 5) ครูในอดีตมีบทบาทเป็นผู้อบรมบ่มนิสัยให้ศิษย์เป็นคนมีระเบียบวินัย มีความผิชอบมีคุณธรรม
จริยธรรม และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมดี

หน้าที่ครู

หน้าที่และความรับผิดชอบของครูเป็นส่วนสำคัญในการประกอบวิชาชีพครู และการดำรงความเป็น
ครู หน้าที่ครูเกี่ยวข้องกับผู้เรียนเป็นหลัก ได้แก่ งานสอน งานอบรม และงานพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตาม
เป้าหมายของแผนการสอน เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษา
แห่งชาติ

1. ความหมายของหน้าที่ครู

คอลินส์ (2011: 1574) หน้าที่ (Duty) หมายถึง ภารกิจที่ต้องกระทำ เพราะว่าหน้าที่เป็นส่วนหนึ่ง
ของงานตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายหรือความคาดหวังในสังคม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557: 1) หน้าที่ หมายถึง งานการปฏิบัติ การบริหาร หรือธุรกิจที่ต้อง
กระทำตามคำสั่งให้เกิดผลด้วยความดี หรือการปฏิบัติงานตามตำแหน่ง งานอาชีพ หรืองานวิชาชีพ หรือเป็น
พฤติกรรมที่กำหนดให้กระทำโดยความจำเป็นทางหลักศีลธรรม ความต้องการตามขนบธรรมเนียมหรือตาม
ความพอใจ โดยอาศัยความรู้สึกรู้สึกถึงความถูกต้องและความ เหมาะสม

สำราญ ศรีคำมูล (2557 : 1) กล่าวว่า หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ได้ยกย่อง "ครู"ไว้ในทิศ
เบื้องขวา และได้กำหนดให้ "ครู" มีหน้าที่สำคัญ ประการที่ต้องปฏิบัติต่อผู้เป็นศิษย์ คือ

- 1) การแนะนำดี ให้เรียนดี อธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
- 2) บอกศิลปะวิทยาการให้แก่ศิษย์โดยสิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง
- 3) ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง
- 4) ป้องกันอันตรายทั้งปวงให้แก่ศิษย์
- 5) คิด สอนฝึกให้ศิษย์จักเลี้ยงตัวและดำรงรักษาคนให้เกิดสันติสุขและสันติภาพ

พระบรมราชาโบายที่พระราชทานแก่ท่านผู้หญิงทศนีย์ บุญยคุปต์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนจิตรลดา ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2498 (สำนักบริหาร งานการศึกษาออก โรงเรียน, 2557 : 1) ความว่า

"..ครูทุกคนต้องนึกว่าตนเป็นครู ต้องมีความยุติธรรม ต้องหนักแน่น ขอให้ครูฝึกฝนอบรมเด็กให้เป็นนักเรียนที่ดี มีระเบียบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักทำตนให้ตรงต่อเวลา ฝึกให้มีสมาธิในการทำงาน รู้จักรักษาสมบัติส่วนตัวและส่วนรวม รู้จักมีเมตตาไปถึงผู้อื่น รู้จักทำตัวให้เข้ากับส่วนรวม ครูจะต้องไม่ถวายเป็นพิเศษแก่พระโอรสและพระธิดา..."

จากการศึกษาความหมายของหน้าที่ในทัศนะต่าง ๆ สรุปได้ว่า หน้าที่ครูคือ การทำงานของตนเพื่อศิษย์ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยคำนึงถึงความยุติธรรม ความหนักแน่น ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลาและช่วยศิษย์ให้พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญาบุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม

2. หน้าที่ครูตามทัศนะของบุคคล

ครูมีความสำคัญมากในฐานะปูชนียบุคคลและแม่พิมพ์ของศิษย์ เพราะผู้เรียนจะมีคุณภาพมากน้อยแค่ไหนเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้ทำหน้าที่หล่อหลอม ครูจึงต้องมีจิตสำนึกในการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นครูให้มากและพึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติของความเป็นครู คือ จะต้องเป็นบุคคลผู้มีความหนักแน่นในด้านความรู้ ความสามารถและคุณธรรม กล่าวคือ พึงดำรงตนอยู่ในพรหมวิหารธรรม สังคหวัตถุธรรมและอิทธิบาท เป็นต้น (พระมหาสุพัฒน์ กลยาณธมฺโม, 2545 : 1)

ธเนศ เจริญทรัพย์ (2557 : 1) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ โดยครูมีอาชีพว่า ครูในฐานะผู้รับผิดชอบหลักควรมีหน้าที่ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. รู้มีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเข้าใจหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนแสงเทียนนำทางสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางฉบับปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วยรายละเอียดที่มีความจำเป็นและสำคัญ อาทิ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญ เป็นต้น การที่ครูเข้าใจและรู้รายละเอียดดังกล่าวทั้งหมดอย่างเข้าใจจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่หลักสูตรวางไว้ได้ และการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

2. ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจนครูที่ดีต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการนำไปปฏิบัติการปฏิบัติที่ดีต้องเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้นถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในบรรดากระบวนการทั้งหมด ครูจำเป็นต้องลำดับขั้นให้ชัดเจนว่าจะสอนอะไรก่อน สอนอะไรหลัง แต่ถึงกระนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาสและสถานการณ์จริง ครูจึงควรมีความมั่นใจที่จะเผชิญกับสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหวังและแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ การปรับแผนนั้นก็เพื่อให้มีความเหมาะสม นอกจากประเด็นข้างต้นสิ่งที่ครูต้องคำนึงคือเรื่องของเนื้อหาที่เตรียมมาในแต่ละครั้งของแผนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา

มีความต่อเนื่อง เป็นเอกภาพไปตลอดเวลาของการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องสามารถปฏิบัติการในแผนได้อย่างครบถ้วน หากครูผู้สอนใช้เนื้อหามาก แต่เวลาน้อยซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนจะเรียนแบบหนักและไม่ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเท่าที่ควร จึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ครูมีหน้าที่เลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูควรใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและควรสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันได้อย่างสมดุลและฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทุกรูปแบบไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ดังนั้นครูควรเชื่อมโยงช่วงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริงลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้นแนะนำในสิ่งที่นักเรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนนักเรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ครูมีหน้าที่ใช้หลักจิตวิทยาแรงจูงใจให้เป็นและมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเนื่องจากแรงจูงใจนั้นจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่ครูจะต้องทำในฐานะผู้นำแนวทางการเรียนการสอนคือ การกระตุ้นให้เด็ก ๆ รู้สึกถึงความต้องการของตน เพราะความต้องการจะนำให้นักเรียนนั้นสนใจและใส่ใจกับบทเรียน จึงสามารถกล่าวได้ว่าแรงจูงใจที่เหมาะสมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับครูประถมศึกษาชั้นนั้นการแรงจูงใจถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะด้วยพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ การที่นักเรียนจะจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นระยะเวลาานาน ๆ นั้นเป็นเรื่องยาก ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นปัญหาของครูผู้สอนทุกคน แนวทางที่ดีทางหนึ่งคือให้ผู้เรียนจะสร้างเป้าหมายใหม่ ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อดึงให้เขาเห็นความสำคัญของสิ่งที่เขาจะได้เรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่ดีอีกวิธีการหนึ่งคือ อารมณ์ขันในชั้นเรียนนั้นครูควรเล่าเรื่องตลกให้นักเรียนฟังบ้าง การมีอารมณ์ขันจะช่วยคลายกำแพงระหว่างครูกับนักเรียนได้และเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย

5. ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้อื้อต่อการเรียนรู้และสนุกสนานไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere) และบรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere) ซึ่งบรรยากาศทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด น่าอยู่ มีสื่อการเรียนรู้ที่ครบครัน พร้อมทั้งจะส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน การอาศัยความร่วมมือในการสร้างบรรยากาศทางกายภาพจากผู้เรียนถือเป็นอีกหนทางหนึ่งในการทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบและต้องการจะอยู่ในชั้นเรียนเพราะเขานั้นได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รูปแบบของชั้นเรียนของเขาเอง ด้านบรรยากาศทางจิตวิทยา คือ บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสบายใจ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง สำหรับการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนนั้น ครูควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมการสอน

6. ครูมีหน้าที่ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนการประเมินผลนั้นถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดในการประเมินต้องมีให้ครบทุกปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินตัวครู การประเมินตัวนักเรียน การประเมินสื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้ การประเมินทั้ง 3 ประการนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านร่างกายและ พัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

ยนต์ ชุ่มจิต (2553 : 76-83) ได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามคำว่า TEACHERS เอาไว้ดังต่อไปนี้

1) T (teaching) การสอน หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสอนศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของผู้เป็นครูสอนทุกคน

2) E (ethics) จริยธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของความเป็นครู

3) A (academic) วิชาการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาการทั้งของตนเองและของนักเรียน ซึ่งความจริง งานของครูต้องเกี่ยวข้องกับวิชาการตลอดเวลา เพราะวิชาชีพครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบวิชาชีพ

4) C (cultural heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสืบทอดวัฒนธรรม การสอนศิลปวิทยาการต่างๆ ให้กับลูกศิษย์นั้นย่อมถือว่าเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

5) H (human relationship) การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ที่ครูต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วย เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ต่อโรงเรียน

6) E (evaluation) การประเมินผล หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการประเมินผลต่อการเรียนของศิษย์ งานของครูในคนนี้ถือว่ามีความสำคัญมากอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการประเมินผลผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่าง ๆ

7) R(research) การวิจัย หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยการต้องพยายามหาความรู้ความ จริ่งเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน

8) S (service) การบริการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริการศิษย์และผู้ปกครองแต่บางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย แต่โดยธรรมชาติแล้วงานบริการหลักของครูคือ บริการให้ความรู้เพื่อสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ นักเรียน สำหรับครูนั้นนอกจากให้บริการนักเรียนแล้ว บางครั้งครูยังต้องให้บริการด้านคำปรึกษาหารือในด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนอีกด้วย

ภาระงานครู

หน้าที่ความรับผิดชอบของครู หรือภาระงานที่ครูต้องกระทำให้ได้ผลดีนั้นต้องมีความสม่ำเสมอ โดยอาศัยพื้นฐานของ กฎ ระเบียบ จริยธรรม จรรยาบรรณ และคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญด้วยความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของครูเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูที่สังคมคาดหวัง แสดงถึงการคิดที่สังคมมอบหมายให้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำและเป็นพันธะกิจที่ผู้เป็นครูมอบให้กับสังคม

1. ความหมายของภาระงานครู

ราชบัณฑิตยสถาน (2556:) ให้ความหมาย "ภาระงาน" มาจากคำว่า ภาระกับงาน ซึ่งในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของภาระ "ภาระ" หมายถึงของหนัก น้ำหนัก ชูระที่หนัก การงานที่หนัก หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ส่วนคำว่า "งาน" หมายถึง สิ่งหรือเรื่องที่ทำ ดังนั้น ภาระงาน จึงหมายถึง ภารกิจ หรือเรื่องที่จะต้องทำโดยเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ เช่น พ่อแม่มีภาระในการเลี้ยงดูบุตร ครูมีภาระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ สรุปภาระงานของครู หมายถึง ภารกิจ หรืองานในหน้าที่ความ รับผิดชอบของครูปัจจุบันภาระงานของครูที่จะต้องกระทำใดเป็นหน้าที่ที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับ ภาระงานที่ต้องปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

-ภาระงานที่เป็นงานประจำ อันได้แก่ ภาระงานเกี่ยวกับการสอนและการปกครอง

-ภาระงานอีกประเภท คือ ภาระงานพิเศษต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ภาระงานประจำของครู

ภาระงานประจำของบุคคลที่ทำหน้าที่ครู ประกอบด้วยภาระงานเกี่ยวกับการสอน ภาระงานเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน และภาระงานเกี่ยวกับหน้าที่ครูประจำชั้นดังนี้

2.1 ภาระงานของครูเกี่ยวกับการสอน ได้แก่

1) ครูมีภาระรับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนในวิชาต่าง ๆ ตามแต่ที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานศึกษา และครูจะต้องเข้าสอนตามที่กำหนดไว้ในตารางสอน

2) ในการสอนนั้นครูต้องมีภาระรับผิดชอบในการวางแผนการสอน จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน และ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้

3) ครูต้องมีการวัดผล ประเมินผล ตามหลักสูตรกำหนด และจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลให้ ครบถ้วน และตามกำหนดเวลาในปฏิทินและแผนกปฏิบัติงานของโรงเรียน

4) ในกรณีที่ครูไม่สามารถทำการสอนหรือวัดผลการเรียนไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ๆ ก็ตาม ครูต้อง รับผิดชอบจัดหาครูสอนแทนในคาบเรียนนั้น ๆ

5) ครูต้องมีความเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ชวนเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนในวิชาของตน โดยการสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

2.2 ภาระงานของครูเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน ได้แก่

1) ครูต้องมีหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติของผู้เรียนทุกคนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของ โรงเรียน

- 2) ครูไม่ควรละเลยเพิกเฉย เมื่อผู้เรียนทำผิดระเบียบวินัย
- 3) ครูควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้เรียนที่ทำความดี
- 4) ครูไม่ควรมือคดกับผู้เรียนใด ๆ
- 5) ครูควรมุ่งมั่นอบรมบ่มนิสัยของผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม
- 6) ครูควรชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหนทางชีวิตที่ดี
- 7) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้นักเรียน

2.3 ภาระงานของครูเกี่ยวกับหน้าที่ครูประจำชั้น ได้แก่

- 1) ครูต้องควบคุมดูแลผู้เรียนในชั้นที่ตนรับผิดชอบในบทบาทครูประจำชั้น
- 2) ครูควรให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในชั้น
- 3) ครูต้องรับผิดชอบในการจัดห้องเรียนตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ของห้องที่ตนทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น
- 4) ครูต้องติดต่อประสานงานสถานศึกษากับผู้เรียนและผู้ปกครองผู้เรียน
- 5) ครูต้องจัดทำเอกสารประจำชั้นให้เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน เช่น สมุดรายนามประจำตัว ผู้เรียน ระเบียบสะสม

3. ภาระงานพิเศษของครู

นอกเหนือภาระงานในการสอนแล้ว ครูยังต้องมีภาระงานอื่น ๆ ตามที่ทางสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามอบหมายโดยฝ่ายผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานต่าง ๆ หัวหน้ากลุ่มสาระต่าง ๆ ซึ่งภาระงานต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นส่วนประกอบทำให้ครูทำหน้าที่ของคำว่า ครู ได้เต็มศักยภาพ งามต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่งาน ดังต่อไปนี้

3.1 งานในโครงการพิเศษต่าง ๆ ในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ตามวาระและ โอกาสต่าง ๆ เช่นงานโครงการประกวดความเรียงวันพ่อแห่งชาติ งานในโครงการทำดีถวายในหลวง

3.2 งานที่เป็นกิจกรรมส่วนรวมของสถานศึกษา เช่น งานลูกเสือ งานกิจกรรมตามประเพณีทางศาสนา การควบคุมดูแลผู้เรียนไปทำกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ งานกิจกรรมของชุมชนในการเลือกตั้ง

3.3 งานที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติเป็นพิเศษ เป็นครั้งคราว

3.4 งานประชุมสัมมนาภายในสถานศึกษา เช่น งานประชุมประจำสัปดาห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างๆ งานประชุมเกี่ยวกับการปกครองผู้เรียน งานประชุมรับทราบนโยบายของฝ่ายบริหาร

3.5 งานประชุมสัมมนาภายนอกสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประชุม สัมมนาการฝึกอบรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูจากภาระงานของครูที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ภาระงานของครูแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1) ภาระงานส่วนตน คือ ภาระงานประจำ ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการสอน เช่น วางแผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล การศึกษาด้านคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน งานปกครองนักเรียน เช่น การสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

2) ภาระงานส่วนรวม อ ภาระงานพิเศษ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาและชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

4. ภาระงานครูตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2550

ตามกฎหมายกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ไปจัดคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน (ราชกิจจานุเบกษา : 1) ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

- 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

11) การวางแผนพัสดุ

12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

14) การจัดหาพัสดุ

15) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

17) การเบิกเงินจากคลัง

18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

19) การนำเงินส่งคลัง

20) การจัดทำบัญชีการเงิน

21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

1) การวางแผนอัตรากำลัง

2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

- 6) การลาทุกประเภท
- 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากการราชการไว้ก่อน
- 10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 12) การออกจากการราชการ
- 13) การขั้ระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร
- 19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4.4 ด้านการบริหารทั่วไป

- 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 3) การวางแผนการบริหาร งานการศึกษา
- 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 5) การจั้ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 8) การดำเนินงานธุรการ
- 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 11) การรับนักเรียน
- 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 15) การทัศนศึกษา
- 16) งานกิจการนักเรียน

17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

20) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

21) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานครูตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกอบด้วยงาน 4 ฝ่ายสำคัญได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ในปัจจุบันทุกสถานศึกษาได้บริหารงานกระจายอำนาจบริหารสู่การปฏิบัติงานของครู

บทบาท หน้าที่ ภาระงานครูในศตวรรษที่ 21

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลายทางสังคม ในศตวรรษที่ 21 สิ่งแวดล้อมวิทยาการและเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วิถีสังคมและวิถีอาชีพของควรรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ครูในปัจจุบันได้มีการพัฒนาบทบาทไปตามการเปลี่ยนแปลง ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความก้าวหน้าในโลกแห่งข้อมูลข่าวสารโดยสนใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมีแบบแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนเพื่อให้ตนเองเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อตัลลาดี ชู อีวา (2009 :) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับเปลี่ยนไป ครูจะไม่ทำหน้าที่บรรยายความรู้เช่นอดีต แต่ครูจะต้องมีความรู้และมีการสอนอย่างมีคุณภาพสรุปได้ดังนี้

- 1) ครูต้องรู้ความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนก็ต้องเข้าใจจุดประสงค์ของครู
- 2) ครูต้องให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ รู้จักเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
- 3) ครูต้องให้ผู้เรียนใช้อินเทอร์เน็ตและให้ผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแล
- 4) ครูต้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดกระบวนการเรียนรู้
- 5) การเรียนรู้ต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่

อินกริด เวร่า (2010: 1) กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการทำงานวิจัยในชั้นเรียนช่วยการจัดการเรียนการสอน ใช้ลักษณะการเรียนการสอนที่แตกต่างกับผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ครูต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียน ครูต้องเปิดโลกทัศน์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ ครูมิใช่ถ่ายทอดความรู้อย่างเดียวแต่ต้องทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเน้นการปฏิบัติและการลงมือกระทำด้วยตนเอง

จักรพรรดิ วิชา (2550 : 18-21) ครูในอนาคตต้องมีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการความรู้ ในชุมชนในกาจัดการความรู้ ครูมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในบทบาทของครูใน 4 บทบาทคือ 1) การเป็นผู้จัดการ เรียนรู้ 2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก 3) การเป็นวิทยากร และ 4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ ดังนี้

1.การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่สร้างบรรยากาศ ในการ เรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรงความสนใจของผู้เรียน จัดให้มีกรณีเปลี่ยน ข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ โดยใช้การคิดวิธีการต่าง ๆ ที่ หลากหลาย ทั้งนี้เป็หมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตน

2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปโดยราบรื่น ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้และช่วย กระตุ้นบรรยากาศในการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยประมวลสรุปสาระจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

3) การเป็นวิทยากร คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะต้องด้านคว่าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้ ใหม่ ๆ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้

4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ของ ผู้ดำเนินการ สังเกตการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะคติ ความรู้ความสามารถทักษะของ ผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของผู้เรียน

วิจารณ์ พานิช (2554 : 1) ได้บรรยายในการประชุมสภาวิชาการ ครั้งที่ 6 ของสมาคมเครือข่าย พัฒนาวิชาอาจารย์และองค์การระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ประจำปีการศึกษาเรื่อง "การศึกษามีผลลัพธ์ ก้าวสู่บัณฑิตคุณภาพในศตวรรษที่ 21" เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2554 กล่าวสรุปในตอนหนึ่งว่า บทบาท หน้าที่ของครูในศตวรรษที่ 21 ครูต้องปรับเปลี่ยน บทบาทเป็นครูเพื่อศิษย์ ครูต้องมีทักษะใหม่ ที่แตกต่างไป จากเดิมดังนี้

- 1) ครูต้องใช้ทักษะการจัดการความรู้ (Knowledge Management)
- 2) ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) เพื่อเรียนรู้ทักษะการเป็นครู
- 3) ครูต้องมีการวินิจฉัยเพื่อทำความรู้จักและเข้าใจศิษย์
- 4) ครูควรสามารถออกแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
- 5) ครูต้องมีบทบาทและทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ครูควรชวนให้ผู้เรียน ประเมินการเรียนรู้ของตนเองระหว่างการทำงาน (After Action Review)

6) ครูต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในกลุ่ม (Professional Learning Communities) สาระการปฏิรูปและกระแสสังคม เศรษฐกิจ ตัวบ่งชี้วิสัยทัศน์ พบว่าในโลกยุคใหม่ในสังคมแห่งการ เรียนรู้ ครูจะต้องมีบทบาทหน้าที่ซับซ้อนขึ้น ครูจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และก้าวทันสถานการณ์โลก จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ผู้รู้ ครูจะต้องจัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการ พัฒนา คือ ต้องสอนโดยยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก

ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้นครูจะต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ที่จะปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยเชื่อว่าครูในปัจจุบันและอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น ดี เก่ง ทันโลก และเป็นครูมืออาชีพ

อโณทัย อุดมบุญญาคุณภาพ (2554 : 1) และยรรยง สิ้นจึ้งาม (2551 : 1) กล่าวว่า ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลก เป็นบริบทของการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลักลักษณะทั่วไปของการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะการออกแบบการเรียนรู้ที่มีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

จักรพรรดิ วัฒนา (2550 : 18-21) กล่าวว่า ครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ให้คำแนะนำ ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นและรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการเตรียมครูให้รู้ทันโลก ครูมืออาชีพต้องมีบทบาทในการจัดการความรู้เป็นร่วมกับสถานศึกษา ตามหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในบทบาทของครู การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเป็นวิทยากร และการเป็นผู้สังเกตการณ์ ดังนี้

1) การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนในการจัดบรรยากาศและต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงศักยภาพที่มีในคนสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรงความสนใจของผู้เรียน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตน

2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปโดยราบรื่น ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้และช่วยกระตุ้นบรรยากาศในการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยประมวลสรุปสาระจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

3) การเป็นวิทยากร ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะต้องค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้

4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้ดำเนินการ สังเกตการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะ ความรู้ความสามารถทักษะของผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของผู้เรียนจากการศึกษาบทบาทของครูในทัศนะของผู้เขียนคือ ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีบทบาทหน้าที่และภาระงานหลัก คือ บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในอนาคต

1. บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557 : 1) กล่าวว่า บทบาทครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ครูมีบทบาทที่สำคัญมีดังนี้

1) การเตรียมการสอน ครูควรเตรียมการสอนดังนี้

1.1) วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้

1.2) วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล

1.3) เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน

1.4) วางแผนการสอน ควรเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ได้แก่

1.4.1) กำหนดเรื่อง

1.4.2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.4.3) กำหนดเนื้อหา การควรมีรายละเอียดพอที่จะเติมเต็มผู้เรียนได้ ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาของศาสตร์นั้น ๆ

1.4.4) กำหนดกิจกรรม เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เกิดและลงมือปฏิบัติ ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้นั้นมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเอง ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีความหลากหลายตามความสามารถถึงแม้จะเรียนรู้จากแผนการเรียนรู้เดียวกัน

1.4.5) กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

1.4.6) กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมิน

2) การสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1) สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2) กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

2.3) จัดกิจกรรมหรือดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผน และต้องคอยสังเกตบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มเพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสม ให้การเสริมแรง หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.4) ให้ข้อสังเกต

2.5) การประเมินผลการเรียน

2.6) เป็นการเก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

2.7) ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้มีดังนี้

1) การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีบทบาท วิเคราะห์หลักสูตร ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือสอดคล้องกับท้องถิ่น หรือบูรณาการเนื้อหาสาระระหว่างกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา เตรียมแหล่งเรียนรู้ เอกสาร สื่อประกอบการเรียนรู้ มีข้อมูลผู้เรียนที่จะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

2) การจัดการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เลือกเรื่องที่จะเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มเรียนจากห้องสมุดเรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกโรงเรียน เรียนโดยบูรณาการสาระทักษะและคุณธรรม

3) ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่ผู้เรียนได้รับคือ มีผลงานการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นจากแผนการเรียนรู้เดียวกันมีผลงานเชิงสร้างสรรค์ มีผลงานที่ภาคภูมิใจ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มตัดสินใจลงความเห็น เลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องและสถานการณ์ มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

4) การประเมินผล ครูจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ประเมินตามสภาพจริงวิถีชีวิตการและเครื่องมือสอดคล้องกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้

ยรรยง สิ้นธุ์งาม (2551 : 1) ครูสามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรม อื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่าง ๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่าง ๆ ของปัญหา แล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียนการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลก เป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาคือหลัก ลักษณะทั่วไปของการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีลักษณะการออกแบบการเรียนรู้คือ

1) จัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2) จัดกลุ่มผู้เรียนให้มีขนาดเล็ก ประมาณ 3-5 คน

3) ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้ให้คำแนะนำ

4) ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นและเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5) ลักษณะของปัญหาที่นำมาใช้ ต้องมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีวิธีแก้ไขปัญหาได้หลากหลาย

กรองไค อุดมสุต (2553 : 1) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบที่มีเป้าหมายความเข้าใจในการเรียนรู้ การผู้ออกแบบหรือผู้สอนจึงต้องคิดอย่างนักประเมินผล ตระหนักถึงหลักฐานของความเข้าใจทั้ง 6 ด้าน โดยผู้เรียนสามารถอธิบาย แปลความ ในการนำไปประยุกต์ใช้ การออกแบบการเรียนรู้จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ และการนำเสนอมุมมองได้อย่างหลากหลายโดยสามารถพิจารณาได้ถึง 6 ด้าน ดังนี้

1) ความสามารถในการอธิบาย ผู้เรียนสามารถอธิบายด้วยหลักการที่เป็นเหตุและผล อย่างเป็นระบบ การประเมินผลโดยใช้วิธีการพูดคุยเพื่อประเมินเหตุผลจากการอธิบายของผู้เรียน การมอบหมายงานที่ใช้ทักษะ การเขียน การเรียงความ หรือย่อความ การสอบถามถึงประเด็นที่ผู้เรียนมักสับสนหรือหลงประเด็น การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นการเรียนรู้ และการสังเกตลักษณะคำถามที่ผู้เรียนสอบถาม

2) ความสามารถในการแปลความ ผู้เรียนสามารถแปลความได้ชัดเจน และตรงประเด็นประเมินผล โดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนเรื่องราว แนวคิด หรือทฤษฎี เพื่อประเมินเกี่ยวกับการลำดับ โถงเถียงและความชัดเจนของสาระเนื้อหา

3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้ถูกต้องและการครอบคลุม ประเมินผลโดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ การให้ผู้เรียน ประเมินหรือเขียนข้อมูลย้อนกลับจากการนำความรู้ไปใช้

4) ความสามารถในการมองมุมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเสนอมุมมองใหม่ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ ประเมินผลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยให้ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียแนวทางในการคิด การมอง จากสถานการณ์ตัวอย่าง

5) ความสามารถในการเข้าใจความวามรู้สึกของผู้อื่น ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับฟังและสนองตอบ ประเมินผล โดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนประเมินความสามารถในการสมมติ การเข้าไปนั่งในใจผู้อื่น

6) ความสามารถเข้าใจตนเอง ผู้เรียนมีความใส่ใจ พร้อมปรับตัวรับการเรียนรู้ใหม่ประเมินผลโดยใช้ วิธีการให้ผู้เรียนประเมินเปรียบเทียบผลงานของตัวเองแต่ละช่วงเวลา มีความรู้และเข้าใจมากขึ้นเพียงไร

3. บทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2556 : 1) ให้คำจำกัดความ Faciator คือ ผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้สนับสนุน การเรียนรู้ ทำหน้าที่คอยจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือตรง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้น ๆ ดำเนินไปได้ Faciliator ทำหน้าที่เป็นผู้เกื้อหนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน คอย ส่งเสริมและชี้แนะให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองครูที่มีบทบาทในฐานะผู้จัดการ ต้องกำหนดเป้าหมาย ในการจัดการว่า "ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง" ดังนั้น ครูจะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละ คนรอบด้านเพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดการอย่างเหมาะสมเป็นงานหลักที่สำคัญ (สำนักงานบริหารโครงการ มหาวิทยาลัยไชเบอร์ไทย, 2555 : 1) ดังนี้

1) วางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1.1) การวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลผู้เรียน รอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการได้อย่างเหมาะสม เช่น จัดการด้านแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมสนับสนุน การให้การส่งเสริม เป็นต้น หรือการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ชุมชน บุคคลอื่น เพื่อเอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้

1.2) การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

1.3) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีขั้นตอนสำคัญคือ กำหนดจุดประสงค์ประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียน กำหนดวิธีการสอนและประเมินผล

2) กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจนการสร้างระบบควบคุม กำกับ ดูแล ด้วยความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย

บทบาทหน้าที่ของครูในศตวรรษที่ 21 นอกจากบทบาทหน้าที่หลักในการเป็นผู้จัดการความรู้ ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แล้วครูยังมีบทบาทเป็นผู้แนะแนวทาง โดยครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้ รวมถึงบทบาทหน้าที่ครูเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ ร่วมศึกษาโดยครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ การจัดการเรียนรู้ของผู้ดำเนินการ สังเกตการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะคติ ความรู้ ความสามารถทักษะของผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของผู้เรียนด้วย

สรุปท้ายบท

บทบาทของครู หมายถึง ภาระและหน้าที่ตามสถานภาพของครู ที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองต่อศิษย์ ต่อสถาบันวิชาชีพ ต่อสังคมทุกระดับ ครูไทยในอดีตมีบทบาทเป็นผู้บอกเล่าสิ่งที่เป็นความรู้ต่อศิษย์ แต่ครูปัจจุบันเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด บทบาทของครูมีความสำคัญต่อการศึกษา สังคมชุมชน เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง หน้าที่ของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในปัจจุบันคือ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน เอาใจใส่ ดูแลตนเองละกรอบคร้วอย่างดี จัดเตรียมวางแผนการสอน มีทักษะการประเมินผู้เรียน ให้ความร่วมมือกับชุมชน ทำนุบำรุงศาสนา วัฒนธรรม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย และรักษามาตรฐานของวิชาชีพครู ภาระงานของครู ประกอบด้วยงาน 4 อย่าง สำคัญ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีบทบาท หน้าที่ และภาระงานหลัก คือ บทบาทหน้าที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรองไค อุดมสุต. (2553). การออกแบบการเรียนรู้ [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : http://www.ns.mahidol.ac.th/english/KM/design_eamn.htm. [3 กันยายน 2557]
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2550) การจัดการความรู้ของครู. วารสารวิทยจารย์ 106(4), 18-21.
- จิรวัดน์ นิจนตร. (2542). บนเส้นทางการพัฒนาวิชาชีพครู ผลกระทบจากเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง. บทความเส้นทางการศึกษาเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- โณทัย อุดมบุญญาภาพ. (2554) ครูในศตวรรษที่ 21. gotoknow.org, [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : http://www.aircadetwing.com/index.php?lay-show&cac-article&1d=538685_172&Ntype=3. [3 กันยายน 2557]
- ธนศ เจริญทรัพย์. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพ. โรงเรียนน ชนนทาจารย์ สามเสนวิทยาลัย ๒ [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : [http://www.stou.ac.th/study/sumrip/6-57\(500\)/page6-5-57\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrip/6-57(500)/page6-5-57(500).html). [3 เมษายน 2557].
- ธีรศักดิ์ อักษรบวร (2543). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กพลพิมพ์จำกัด (1996).
- แผนภูมิกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. (2554). [ออนไลน์] สืบค้นจาก:- <http://pbl.igetweb.com/?mo=3&art-544019>. [3 กันยายน 2557]
- พระมหาสุพัฒน์ กลยาณธมฺโม. (2545) . พระพุทธเจ้า : บทบาทและหน้าที่ในฐานะพระบรมครู 2545 . พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงการณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมธนบุรี. (2556). วิธีกระบวนการ (Facilitator). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <http://www.faci.fiet-kmutt.com/>
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). บทบาทหน้าที่และภาระงานคร e-learning [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : http://www.kruinter.com/file/28020_1_4082220501_1-%5Bkruinter.com%SD.pdf. [3 กันยายน 2557]
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2557). บทบาทครูตาม TEACHERS MODEL e-learning [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <http://www.knuinter.com/fle/28020140822205011-%5Bkruinter.com%5D.pdf>. [3 กันยายน 2557]
- ยรรขง สิ้นธุ์งาม. (2555). Problem-based learning [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : <http://pbl.igetweb.com/mo=3&art-544019>. [3 กันยายน 2557]
- ยนต์ ชุ่มจิต (2550). ความเป็นการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550) กฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. เล่มที่ 124. ตอนที่ 24 ค 16 พ.ศ. 2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๕ [ออนไลน์]. สืบค้น

จาก : <http://rirs3.royin.go.th/new-scarch/word-search-all-x.asp>. [3 กันยายน 2557]

นิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ [ออนไลน์].

จาก : <http://rirs3.royin.go.th/word-24/vord-24a0.asp>. [3 กันยายน 2557]

นิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ [ออนไลน์]

สืบค้นจาก : <http://rirs3.royin.go.th/new-searchword-search-all-asp>. [3 กันยายน 2557]

วิจารณ์ พานิช. (2554) เอกสารบรรยายในกำหนดการประชุมสภาวิชาการครั้งที่ 6 สมาคมเครือข่าย

พัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์การระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ควอท.) ประจำปี

2554 "เรื่องการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับศตวรรษที่ 21". วันที่ 29 กรกฎาคม 2554.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557) บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ [ออนไลน์]. สืบค้น

จาก : http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcw/main/advcoursepresentstw/course/ww521/joemsiibjoemsiit-web1/ChildCent/Child_Center5_2.htm. [3 เมษายน 2557]

สำนักงานบริหารโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (255). บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้และผู้

อำนวยความสะดวก. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcw/main/advcourse/presentstui/course/ww521/joemsiitjoemsiit-web1/ChildCenUChild_Cente_r5_2.htm. [3 กันยายน 2557]

สำนักงานเลขาธิการสภา. (254). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

งานการศึกษานอกโรงเรียน. (2557). พระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ราชชายที่พระราชทานแก่ท่านผู้หญิงทัศนีย์ บุญยอุปต์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนจิตรลดา ณ

www.knuinter.com

knuinter.com

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิตเมื่อเดือน มกราคม พ.ศ. 2498 [ออนไลน์]. สืบค้น

จาก : <http://dnfe5.nfe.go.th/reign/Owat/0956.htm>. [3 กันยายน 2557]

สำราญ ศรีคำมูล. (2557) แนวคิด หลักการ ทฤษฎีทางคุณธรรมจริยธรรม. [ออนไลน์] สืบค้นจาก :

http://www.baanjomjut.com/library_3/extension-2/cthics/03_7.html. [3 เมษายน 2555]

อุบล เตี้ยวาริณ, (25๖4). รายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 2 ตามความคาดหวัง

ของนักศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Good, Carter V. (2011). Teacher. [Online]. Available from : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002doi/sce.3730300256/abstract>. [20 March 2014]

Havinghurst, Robert J. (1960). American higher education in the 1960's. Columbus: Ohio State University Press.

Good, Carter V. (2011). Teacher. [Online]. Available from : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002doi/sce.3730300256/abstract>. [20 March 2014]

Havinghurst, Robert J. (1960). American higher education in the 1960's. Columbus: Ohio State University Press.

Good, Carter V. (2011). Teacher. [Online]. Available from : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002doi/sce.3730300256/abstract>. [20 March 2014]

Havinghurst, Robert J. (1960). American higher education in the 1960's. Columbus: Ohio State University Press.

Havinghurst, Robert J. (1960). American higher education in the 1960's. Columbus: Ohio State University Press.

Havinghurst, Robert J. (1960). American higher education in the 1960's. Columbus: Ohio State University Press.

Ingrid Veira. (2010). Roles of Teachers in the 21st Century. Great teacher. Volume 10. Issue 3. [Online]. Available from : <http://www.pearsonclassroomlink.com/articles/0910/09100520.htm>. [24 September 2010]

Levine, Daniel U. (1971). Models for integrated education: alternative programs of integrated education in metropolitan areas . Worthington, Ohio: Charles A.Jones.

Ujlakyne Szuics Eva. (2009). The role of teacher in the 21" century. [Online]. Available from : [http:// www.sens-public.org spip.php?article667](http://www.sens-public.org/spip.php?article667). [24 September 2010]

<http://dnfe5.nfe.go.th/reigndnfe5.nfe.go.th> Aa